

Koncepcia riadenia a ďalšieho rozvoja prokuratúry

ÚVOD

Podľa článku 149 Ústavy Slovenskej republiky a § 3 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v platnom znení prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu.

Podľa článku 150 Ústavy Slovenskej republiky na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky.

Podľa § 2 Zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v platnom znení prokuratúra je samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v ktorej pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti.

Postavenie prokurátorov, právnych čakateľov a asistentov prokurátora (v praxi zatiaľ neexistujú), ich práva, povinnosti, vznik, zmenu a zánik služobného pomeru a nároky, zodpovednostné vzťahy, disciplinárne konanie a samosprávu prokurátorov upravuje zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateľoch prokuratúry v platnom znení.

Procesné aspekty činnosti prokurátorov upravuje zákon č. 301/2005 Z. z. v platnom znení – Trestný poriadok.

V zmysle Nariadenia Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry, je prokuratúra Slovenskej republiky súčasťou Európskej prokuratúry.

Už tieto úvodom uvádzané právne normy, prijímané a akceptované na pôde Európskej únie, účinné rokom 2001 a neskôr, vyvracajú mýty o tom, že prokuratúra Slovenskej republiky je údajne „sovietskym typom prokuratúry.“

Vchádzajúc z týchto základných právnych noriem a ich ustanovení upravujúcich postavenie a pôsobnosť prokuratúry a prokurátorov, koncepciu riadenia a ďalšieho rozvoja prokuratúry spájam s pojmom REFORMA a ďalšími zmenami vo fungovaní prokuratúry. Túto reformu a zmeny je nevyhnutné, z môjho pohľadu, realizovať v tomto rozsahu a z uvedených dôvodov.

1. PROAKTÍVNA PROKURATÚRA

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v platnom znení pôsobnosť prokuratúry vykonávajú prokurátori trestným stíhaním osôb podozrivých zo spáchania trestných činov a dozorom nad zachovávaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania v rozsahu podľa osobitného zákona a v prípravnom konaní.

Z uvedeného ustanovenia a ďalších ustanovení Trestného poriadku je zrejmé, že prokurátori vykonávajú dozor nad zachovávaním zákonnosti už pred začatím trestného stíhania, teda po prijatí trestného oznámenia od štátu, právnických

a fyzických osôb a tiež po realizovaní trestných vecí vlastnou policajnou činnosťou alebo činnosťou iných príslušných orgánov.

Za určité rezervy v dozorovej činnosti prokuračorov považujem vlastnú aktivitu prokuračorov pri začínaní trestného konania, nečakajúc pritom na uvádzané trestné oznámenia alebo realizačnú činnosť policajtov, resp. iných príslušných orgánov. To sa týka poznatkov a podozrení, ktoré prokuračori získavajú z médií alebo iných vlastných zdrojov. S poukazom na § 2 ods. 5 Trestného poriadku, okrem iného, prokuračor v trestnom konaní zastupuje štát a v zásade je povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel. Podľa § 2 ods. 6 Trestného poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní, teda vrátane prokuračora, a súdy konajú z úradnej povinnosti. Tieto zásady legality a oficiality tak ukladajú prokuračori konať aktívne, iniciatívne a nečakať na podnety, vrátane trestných oznámení, od iných subjektov. S takouto právnou úpravou a s týmito povinnosťami prokuračorov, v ktorých badať určité rezervy, sa spája prvý bod mojej koncepcie riadenia a ďalšieho rozvoja prokuratúry, teda riadiť prokuratúru a budovať ju tak, aby išlo o štátny orgán proaktívny, už od prvopočiatkov akýchkoľvek podozrení z trestnej činnosti bez ohľadu na to, kto a z čoho je podozrivý. Nemôže totiž pretrvávať situácia, že príslušné orgány, najmä polícia a prokuratúra v prípade konkrétneho podozrenia nekonajú, alibisticky vzájomne na seba odkazujú o povinnosti konať, niekedy až do takej miery, že do konania sú priam dotlačené len médiami. Takýto pasívny stav v niektorých prípadoch je nielenže v rozpore s vyššie uvedenými zákonnými ustanoveniami, ale tiež vzbudzuje dôvodnú nedôveru občanov a iných orgánov v prokuratúru. Uvádzaný stav pasivity prokuratúry v niektorých prípadoch je preto z môjho pohľadu neprijateľný, pričom prioritná aktívna úloha v začínaní trestného konania z vlastnej iniciatívy prokuratúry je predovšetkým na vedúcich prokuračoroch, či už okresnej, krajskej alebo generálnej prokuratúry, vrátane generálneho prokuračora. Takýto aktívny prístup k začiatočnej fáze trestného konania pritom nevyžaduje ďalšie legislatívne zmeny a je dosiahnuteľný vnútornými mechanizmami prokuratúry, najmä interným právnym aktom generálneho prokuračora vo vzťahu k podriadeným prokuračorom.

2. TRANSPARENTNÁ PROKURATÚRA A JEJ ZÁKONNÉ A PRESVEDČIVÉ ROZHODOVANIE

Podľa § 237 ods. 1 Trestného poriadku trestné stíhanie pred súdom sa koná len na podklade obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste, ktoré podáva a pred súdom zastupuje prokuračor.

Aplikačná prax a spoločenské vnímanie činnosti a rozhodovania prokuratúry jednoznačne ukazujú, že pokial prokuračor podá súdu najmä uvádzanú obžalobu, ale tiež návrh na dohodu o vine a treste, je takáto jeho činnosť a celý rezort prokuratúry vnímaný pozitívne. Naopak, negatívne je činnosť a rozhodovanie prokuračora vnímané predovšetkým vtedy, ak je trestné stíhanie zastavené podľa § 215 Trestného poriadku, najmä z dôvodu „že sa nestal skutok“, alebo ak je vec odmietnutá podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, osobitne sa tak deje za situácie, ak je určitá trestná vec vnímaná spoločensky veľmi aktívne a citlivu a na druhej strane takéto rozhodnutie zostane prokuračormi nevysvetlené, sporné a vzbudzujúce vysokú mieru podozrenia o jeho nezákonnosti. Práve tento stav sporne zastavených trestných stíhaní a odmietnutých vecí vnímam ako oblasť, na ktorú sa ďalšia koncepcia riadenia a rozvoja prokuratúry musí zamerať

najpodstatnejšie a prioritne tak, aby v tomto smere nevznikali žiadne pochybnosti.
Toto je z môjho pohľadu najproblematickejšia agenda prokuratúry, od ktorej sa
najvýraznejšie odvíja stav dôvery alebo nedôvery v prokuratúru.

Je nepochybné, že ak sú splnené zákonné podmienky dané § 215 ods. 1 Trestného poriadku, musí prokurátor trestné stíhanie zastaviť a ak sú splnené zákonné podmienky § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku musí prokurátor alebo policajt vec odmietnuť.

Podstatnou preto zostáva otázka, ako dosiahnuť oveľa vyšší stav nespochybniťnej zákonnosti týchto citlivých rozhodnutí tak, aby vo verejnosti nevzbudzovali pochybnosti. V tomto smere sa črtajú viaceré alternatívy, podľa závažnosti a citlivosti tohto eventuálne pretrvávajúceho problému, ktorý sa však, podľa môjho názoru, najmä v posledných asi dvoch rokoch podstatne zlepšil.

Prvou alternatívou, ktorá tvorí súčasť mojej koncepcie a ďalšieho rozvoja prokuratúry je intenzívnejšia previerková činnosť nadriadených prokuratúr voči podriadeným prokuratúram cielene a prioritne zameraná práve na tento spôsob rozhodovania bezprostredne po vydaní takýchto rozhodnutí prokurátormi podriadených prokuratúr. V prípade zistenia zo strany nadriadenej prokuratúry nezákonnosti takéhoto rozhodnutia, by bezodkladne došlo k vydaniu pokynu prokurátora nadriadenej prokuratúry na ďalšie pokračovanie v trestnom konaní a na odstránenie nezákonnosti, alebo postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku by došlo k zrušeniu právoplatného rozhodnutia o zastavení trestného stíhania vydaného podľa § 215 Trestného poriadku generálnym prokurátorom. To sú postupy, ktoré sa aplikujú v praxi aj v súčasnosti.

Za situácie, ak by sa stav takýchto rozhodnutí a uvádzaných opatrení javil ako nedostačujúci, riešením je analogicky postup ako v prípade Európskej prokuratúry. Konkrétnie podľa článku § 10 ods. 3 písm. a), b), e) Nariadenia Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry, okrem iného, stále komory Európskej prokuratúry po preskúmaní návrhu rozhodnutia, ktoré predložil konajúci európsky delegovaný prokurátor, prijímajú rozhodnutia o podaní obžaloby, odmietnutí veci, o pokračovaní vo vyšetrovaní a ďalšie rozhodnutia. Schvaľujú teda ako nadriadený orgán zamýšľaný postup a rozhodnutie podriadených orgánov. Možným riešením na eliminovanie uvádzaných rozhodnutí o zastavení trestného stíhania alebo o odmietnutí veci je v prípade Slovenskej republiky analogické podávanie návrhov takýchto rozhodnutí prokurátormi podriadených prokuratúr nadriadeným prokurátorom, resp. nadriadenej prokuratúre a až po preskúmaní a odsúhlásení nadriadenými prokurátormi by prokurátori podriadených prokuratúr mohli výdať uvádzané rozhodnutia o zastavení trestného stíhania alebo o odmietnutí veci.

Nakoniec posledným možným, skôr krajným riešením tejto situácie, je nová právna úprava tzv. podporných alebo súkromných obžalôb v Trestnom poriadku tak, ako je tento inštitút upravený napr. v Poľsku, Maďarsku alebo v Holandsku. V aplikačnej praxi by to znamenalo, že v prípade pretrvávajúcej nespokojnosti s takýmito rozhodnutiami oprávneného subjektu, najmä poškodeného po vyčerpaní sťažnosti a podnetov v rámci prokuratúry, by sa tento subjekt tzv. podpornou alebo súkromnou obžalobou obrátil na súd s možnosťou zmeny zastaveného trestného stíhania alebo priameho podania obžaloby na súd. Takáto alternatíva však nepochybne vyžaduje širšiu odbornú diskusiu po vyhodnotení stavu problémov najmä v zastavených trestných stíhaniach.

Okrem uvádzaných existujúcich a možných budúcich naznačených postupov, za súčasť mojej koncepcie riadenia a ďalšieho rozvoja prokuratúry spojenej

s transparentnosťou prokuratúry a jej zákonných a presvedčivých rozhodnutí považujem nevyhnutnosť akékoľvek obdobné rozhodnutia, ktoré sa javia ako spoločensky sporné alebo nepochopené, verejne konkrétnym prokurátorom, ktorý rozhadol a jeho nadriadenými bezodkladne vysvetliť napr. formou tlačových konferencií, brifingov alebo iných mediálnych výstupov prokurátorov tak, aby sa takýmto presvedčivým a otvoreným vysvetlením uvádzaných rozhodnutí rozptýlili akékoľvek pochybnosti o ich zákonnosti alebo dôvodnosti a v konečnom dôsledku o vierošodnosti prokuratúry ako celku. Tento stav možno tiež dosiahnuť interným právnym aktom generálneho prokurátora.

Tým sa zároveň dosiahne popri zvýšenom stave informovanosti verejnosti o činnosti prokuratúry ďalší želateľný reformný stav, a to posilnená spolupráca s médiami a prostredníctvom nich oveľa intenzívnejšie informovanie verejnosti o pozitívach a úspechoch prokuratúry vo všetkých oblastiach jej pôsobnosti, najmä v boji s najaktuálnejšími formami evidovanej kriminality v Slovenskej republike.

3. OTVORENÁ PROKURATÚRA – PERSONÁLNA REFORMA

Zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateľoch prokuratúry v platnom znení upravuje celý rad výberových konaní. V § 7 a § 8 výberové konanie na funkciu prokurátora okresnej prokuratúry, v § 19 výberové konanie a následné vymenovanie prokurátora do funkcie vedúceho prokurátora, v § 20 funkčný postup prokurátora na prokurátora vyššieho stupňa, v § 21 a § 21a výberové konanie pri funkčnom postupe prokurátora, v § 24a vymenovanie do funkcie v Úrade špeciálnej prokuratúry a v § 237 - § 238 výberové konanie na funkciu právneho čakateľa prokuratúry.

V ustanovení § 192 citovaného zákona je zakotvená disciplinárna komisia, v § 212 odvolacia disciplinárna komisia a v § 223 a § 227a Rada prokurátorov, jej zasadnutia a rokovania.

Spoločným menovateľom týchto orgánov je, že zastúpenie v nich majú len prokurátori. Aktuálna spoločenská situácia však nepochybne vyžaduje otvorenosť prokuratúry a s ňou spojenú personálnu reformu. Tieto aspekty reformy prokuratúry vnímam ako nevyhnutnosť legislatívnych zmien v tom slova zmysle, že v každom z týchto orgánov musí mať zastúpenie aj odborná verejnosť z radov neprokurátorov. Zastávam však ten názor, že väčšinové zastúpenie v týchto orgánoch, napr. v pomere 3:2 majú mať prokurátori. Deväťčlenná Rada prokurátorov by mala byť rozšírená až o možných ďalších osem členov obdobným zastúpením z radov neprokurátorov ako Súdna rada, pričom zasadnutia a rokovania týchto orgánov majú byť verejné.

V konečnom dôsledku vyslovujem právny názor, že v prípade takého reprezentatívneho zastúpenia v Súdnej rade a Rade prokurátorov by tieto dva orgány, spojené do jednej Veľkej justičnej rady ad hoc, mali voliť generálneho a špeciálneho prokurátora, čo považujem za výrazný a nevyhnutný krok k odpolitizovaniu voľby týchto vedúcich prokurátorov a ako garanciu najvyššej miery odbornosti a objektívnosti pri takýchto voľbách.

K samotným týmto výberovým konaniam poznamenávam, že v zmysle vyššie uvedených ustanovení zabezpečujúcich objektivitu náhodným výberom určenej výberovej komisie i náhodným okruhom otázok, je potrebné v rámci reformných zmien väčšiu pozornosť zamierať na osobnostnú integritu a odhalovanie akýchkoľvek

rizík a zlyhaní u všetkých uchádzačov, t. j. tak u právnych čakateľov, ako aj u prokurátorov. Prostriedkom dosiahnutia tohto stavu je okrem prísneho overenia odborných predpokladov uchádzača, nevyhnutnosť absolvovania ním aj prísnych psychologických testov, eliminujúcich jeho možné osobnostné zlyhanie v súčasnosti i v budúcnosti. Ďalším aspektom takýchto prísnych výberových konaní musí byť eliminovanie nežiadúcich väzieb budúcich možných právnych čakateľov a prokurátorov, a to či už nežiadúcich rodinných väzieb na iných prokurátorov alebo súdcov, nežiadúcich politických väzieb alebo vzťahov so závadovými osobami, presadzujúcimi cez takéto osoby pôsobiace v prokuratúre len osobné a skupinové záujmy v rozpore s pôsobnosťou prokuratúry a povinnosťami prokurátorov. Predmetné výberové konania musia byť zamerané tiež na majetkové pomery uchádzača a následná činnosť prokurátora nesmie vzbudzovať ani iné pochybnosti, najmä týkajúce sa týchto pomerov. Z uvedeného dôvodu majetkové priznania musia dôslednejšie reflektovať na deklarované príjmy a výdavky prokurátorov, právnych čakateľov a aj ich rodinných príslušníkov tak, aby boli uvádzané transparentnejšie, položkovite a prehľadnejšie, umožňujúce porovnať rovnováhu alebo naopak nesúlad príjmov a výdavkov takejto osoby.

Na opačnej strane personálnej reformy sú nevyhnutné opatrenia a ustanovenia o pružnejšej možnosti preradenia prokurátora na prokuratúru nižšieho stupňa alebo zavievania funkcie prokurátora v závažnejších prípadoch porušenia jeho povinností. V tomto smere sa ako perspektívna javí pôsobnosť budúceho Najvyššieho správneho súdu a možnej novo krobovej uvádzanej Rady prokurátorov so širšou a posilnenou personálnou pôsobnosťou.

4. EFEKTÍVNA PROKURATÚRA

Podľa § 203 ods. 2 Trestného poriadku je poriadkovou lehotou skončenia skráteného vyšetrovania u prečinov lehota do dvoch mesiacov od vznesenia obvinenia a podľa § 209 ods. 2 Trestného poriadku u zločinov lehota štyroch mesiacov a u obzvlášť závažných zločinov lehota šiestich mesiacov od vznesenia obvinenia.

Hoci v prípade rýchlosťi konania najmä v rámci rozhodovacích procesov na prokuratúre boli prijaté viaceré opatrenia, zvýšiť ďalšiu efektívnosť prokuratúry a ďalších orgánov činných v trestnom konaní je nadálej aktuálna reformná úloha. Túto efektivitu činnosti prokuratúry vnímam cez ďalšie zrýchľovanie najmä prípravného konania, v rámci ktorého je práve prokurátor „pán sporu – dominus litis.“ Je však potrebné zdôrazniť, že v tomto smere má prioritný význam stabilizovaný a odborne zdatný najmä policajný zbor, pretože trestnú činnosť objasňujú a jednotlivé dôkazy vykonávajú práve policajti a nie prokurátori. Efektivitu prokuratúry vnímam tiež vo zvýšenom počte zákonných a nespochybiteľných rozhodnutí prokurátora, najmä podaných obžalôb. Je nemysliteľný stav, aby pri relatívnom vyššom nápade vecí bola čo aj len po niekoľko mesiacov obžalovateľnosť zo strany ktoréhokoľvek prokurátora minimálna až nulová.

Prostriedkami tejto zvýšenej prokurátorskej efektivity je tzv. nová prokurátorská mapa, kopírujúca novú justičnú mapu. Jej podstatou musia byť väčšie okresné prokuratúry s počtom najmenej asi 20 prokurátorov tak, aby takýto personálny stav prokurátorov garantoval ich špecializáciu a aby zároveň prioritne na okresnej úrovni boli trestné veci prideľované elektronickou formou. Doterajšie prideľovanie agendy nadriadenými prokurátorami podriadeným má súčasť mnohé

pozitíva, avšak je zároveň nežiaducim prostriedkom niekedy až trestaním vecne kritických poriadencov alebo len vzájomne osobne nesympatických prokurátorov, ktorým môžu byť takto prideľované jednostrannejšie a nerovnomerne najmä zložité a rozsiahle trestné veci. Rizikom je tiež prideľovanie alebo vyberanie si na výkon dozoru nadriadenými prokurátormi takých vecí, v ktorých jednostranne prevláda ich osobný záujem nad záujmom verejným. Takáto rovnomenosť a objektivita pri prideľovaní trestnej, ale aj tzv. netrestnej agendy nepochybne činnosť prokuratúry zefektívni a prispeje k jej transparentnosti. Nižšiemu počtu takýchto väčších prokuratúr by potom zodpovedal aj nižší počet (4) krajských prokuratúr.

Za ďalší reformný prostriedok zvyšovania efektivity činnosti prokuratúry považujem vytváranie tímov prokurátorov podriadených okresných a nadriadených krajských prokuratúr a aj generálnej prokuratúry osobitne v spoločensky exponovaných alebo v prípadoch tzv. starých (reštančných vecí), starších ako napr. 3 roky v trestnom konaní tak, aby takoto vzájomnou súčinnosťou, kontrolou a metodickou činnosťou tímu prokurátorov boli takéto veci bezodkladne skončené.

5. ORGANIČNÉ ZMENY NA GENERÁLNEJ PROKURATÚRE SR

Popri uvádzaných zmenách na úrovni okresných a krajských prokuratúr k organizačným zmenám je potrebné pristúpiť aj na Generálnej prokuratúre SR. Ako menej efektívne sa javia byť organizačné zložky Generálnej prokuratúry SR a Úradu špeciálnej prokuratúry na úrovni oddelení. Niektoré oddelenia je potrebné z hľadiska efektivity činnosti prokurátorov a potreby personálneho posilnenia odborov zrušiť a nimi posilniť nosné odbory, najmä odbor trestný. Zároveň sa tak zabezpečí zvýšená miera špecializácie a jednotnosti rozhodovania, riadenia a kontroly podriadených prokuratúr, ako aj ďalšieho efektívnejšieho vzdelávania prokurátorov v rámci rezortu.

6. SAMOSTATNÁ A APOLITICKÁ PROKURATÚRA, NESTRANNÍ PROKURÁTORI

Na takúto koncepciu riadenia a ďalšieho rozvoja prokuratúry sú v súčasnosti vytvorené vhodné legislatívne podmienky. Žiada sa preto v tomto smere len viac zosúladiť stav de iure (právny) a de facto (faktický).

Ako to už bolo uvádzané, podľa § 2 citovaného zákona o prokuratúre upravujúceho postavenie prokuratúry, prokuratúra je, okrem iného, samostatná hierarchicky usporiadaná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom.

Medzi základné povinnosti prokurátora podľa § 26 citovaného zákona o prokurátoroch a právnych čakateľoch prokuratúry patrí, okrem iného, chrániť verejný záujem a slúžiť verejnému záujmu, vykonávať svoje služobné povinnosti svedomite, nestranne a bez prieťahov, nedať sa ovplyvniť individuálnymi alebo čiastkovými záujmami, záujmami politických strán alebo politických hnutí, odmietnuť akýkoľvek zásah, nátlak, vplyv alebo žiadosť, ktoré by mohli viesť k ohrozeniu jeho nestrannosti. Z týchto ustanovení je evidentné, že prokuratúra nesmie byť priestorom, kde by sa narúšala jej samostatnosť, presadzoval by sa iný ako verejný záujem, a teda absolútne nežiaducim je aj politický záujem a vplyv, a kde by sa narúšala tiež nestrannosť prokurátora. Cieľom mojej predstavy o riadení a ďalšom rozvoji prokuratúry je preto absolútne jednoznačne z pozície generálneho prokurátora, ak by mi bola daná táto dôvera, všemožne zabrániť týmto neprijateľným

vplyvom na prokuratúru a prokurátorov, či už politického alebo iného charakteru, a teda vplyvom presadzujúcim iný ako verejný nestranný záujem.

7. SÚČINNÁ PROKURATÚRA

Na druhej strane uvádzaného spektra, popri samostatnosti a nestrannosti, v rámci ďalšieho rozvoja prokuratúry preferujem prokuratúru ako vysoko otvorený, konštruktívny a súčinný štátnej orgán s inými štátnymi a ďalšími orgánmi a subjektmi, najmä tými, v pôsobnosti ktorých je kontrolná činnosť. Medzi ne patria predovšetkým Najvyšší kontrolný úrad, Úrad pre verejné obstarávanie, Ministerstvo financií SR a iné ministerstvá, ale tiež mnohé ďalšie orgány, či už je to polícia, súdy, verejný ochrancá práv a mnohé ďalšie orgány, vrátane orgánov samosprávy a iných orgánov verejnej správy tak, aby v rámci takejto súčinnosti dochádzalo nielen k efektívному postihu kriminality, ale aj k jej prevencii a k dosahovaniu zákonnosti aj v inej oblasti ako je trestná agenda, a teda aj dozorom prokurátorov nad zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy a územnej samosprávy. Túto tzv. netrestnú oblasť pôsobnosti prokuratúry považujem za dostačujúcu, bez potreby výraznejších legislatívnych a organizačných zmien.

V rámci uvádzanej súčinnosti za žiaducu považujem tiež aktívnu súčinnosť v oblasti medzinárodnej spolupráce v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a právne záväznými akтmi Európskej únie. Takoto súčinnošou je spolupráca s prokurátormi, štátnymi zastupiteľstvami, ministerstvami spravodlivosti a súdmi iných štátov, s Európskou prokuratúrou, Eurojustom, Europolom, Interpolom a mnohými ďalšími organizáciami medzinárodnej spolupráce.

8. LEGISLATÍVNA ČINNOSŤ PROKURATÚRY

Podľa § 4 ods. 1 písm. i) citovaného zákona o prokuratúre pôsobnosť prokuratúry vykonávajú prokurátori podieľaním sa na tvorbe právnych predpisov.

Podľa § 13 ods. 2 citovaného zákona o prokuratúre na základe poznatkov získaných z činnosti prokuratúry je generálny prokurátor oprávnený predkladať predsedovi národnej rady podnety na prijatie zákonov, ich zmeny alebo doplnenia.

Aktuálna spoločenská situácia a aplikačná prax prokurátorov ma vedie k záveru, že v rámci ďalšieho rozvoja prokuratúry a budovania skutočného právneho štátu je nevyhnutné prijať viacero právnych nariem eliminujúcich nežiaduce spoločenské javy, kriminalitu, vrátane prejavov korupcie v širšom slova zmysle. Týmito právnymi normami sú prioritne nový zákon o preukazovaní pôvodu majetku, zákon o lobbingu, zákon o hmotnej zodpovednosti verejných činiteľov, novelizované tzv. statusové zákony o postavení prokurátorov a súdcov a mnohé ďalšie.

9. STABILIZOVANÁ PROKURATÚRA

Súčasťou a výsledkom zreformovanej prokuratúry musí byť prokuratúra stabilizovaná vo všetkých jej aspektoch. Táto stabilizácia sa týka tak počtom prokurátorov, ich sociálneho zabezpečenia, platobných pomerov ako aj materiálneho vybavenia. Najaktuálnejším sa z tohto pohľadu javí bezodkladne začať s činnosťou asistentov prokurátorov, pretože napriek ich právnemu zakotveniu po dlhšie časové

obdobie v rezorte prokuratúry nepôsobí žiadnen takýto asistent a prokurátori celú agendu, mnohokrát aj administratívne úkony, vykonávajú vlastnými silami na úkor prieskumnej a rozhodovacej činnosti.

Témou de lege ferenda je starobný dôchodok prokurátorov v 60. roku veku za predpokladu, že priamo v rezorte prokuratúry ako prokurátori odpracovali 30 rokov, čím by sa prokurátori aspoň sčasti priblížili sociálnym výhodám policajtov a vojakov.

10. REFORMNE ZMÝŠĽAJÚCI PROKURÁTORI

Naznačené legislatívne, organizačné a ďalšie opatrenia majú viesť k tomu, aby sa zmeny v rezorte prokuratúry premietli prioritne do myslenia a činnosti všetkých prokurátorov. Takáto zmena v myslení a činnosti prokurátorov sa musí týkať toho, aby si každý prokurátor bol vedomý povinností konať aktívne, zákonne, rýchlo a presadzovať len verejný záujem a nie jednostranné záujmy jednotlivcov alebo skupín. Zároveň si každý prokurátor musí byť vedomý toho, že v prípade porušenia povinností bude nekompromisne a bezodkladne postihovaný či už disciplinárne alebo trestnoprávne a že takéto jeho konanie už aj v rozpore s etickými normami nebude ani v najmenšom tolerované, či až zakrývané.

ZÁVER

Ako to už bolo konštatované, postavenie, pôsobnosť a ďalšie súvisiace skutočnosti týkajúce sa prokuratúry a prokurátorov upracujú najmä Ústava Slovenskej republiky, zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v platnom znení, zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateľoch prokuratúry v platnom znení, Trestný poriadok – zákon č. 300/2005 Z. z. v platnom znení, ale aj iné právne normy. Napriek desiatkam novelizácií týchto zákonov, reagujúcich priebežne na aktuálne, avšak len dielčie spoločenské zmeny a aplikačnú prax, súčasné spoločenské pomery vyžadujú ďalšie komplexnejšie zmeny, ktoré musia byť súčasťou väčšej reformy prokuratúry, ale aj ďalších orgánov, vrátane súdov. Tieto reformné a súvisiace zmeny možno dosiahnuť v rámci uvádzaného legislatívneho procesu, internými právnymi akiami generálneho prokurátora, dôsledným, plnením a kontrolou povinností prokurátorov v zmysle existujúcej právnej úpravy a efektívnym vyvodzovaním zodpovednosti tak disciplinárnej ako aj trestnej u prokurátorov, ktorí tieto povinnosti porušujú.

Svoju koncepciu riadenia a ďalšieho rozvoja prokuratúry som na základe vlastných takmer 30 ročných skúseností a praxe prokurátora pôsobiaceho na všetkých stupňoch prokuratúry rozdelil do 8 základných bodov.

Nimi sú reformná prokuratúra definovaná ako proaktívna, konajúca a začínajúca trestné konanie bezodkladne, viac z vlastnej iniciatívy a aj následne konajúca bez prieťahov a prokuratúra transparentná, v rámci ktorej sú rýchlo a bez pochybení podávané predovšetkým zákonné obžaloby a sú eliminované až vylúčené sporné až nezákonné rozhodnutia najmä o zastavení trestného stíhania vydané podľa § 215 Trestného poriadku alebo o odmietnutí veci vydané podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. V prípade ich zákonného vydania, a napriek tomu s negatívnou odozvou v spoločnosti, je nevyhnutné ich verejné vysvetlenie a obhájenie prokurátormi a ich nadriadenými. Toto sú zároveň dva základné ciele, ktoré ak budú dosiahnuté, bude prokuratúra zároveň dôveryhodným štátnym orgánom.